

О Б Щ И Н А С Е В Л И Е В О

УТВЪРЖДАВАМ: .....

/д-р Иван Иванов/

Кмет на Община Севлиево

Л. . М. . . 2012г.

П Л А Н

ЗА ЗАЩИТА ПРИ ЯДРЕНА И РАДИАЦИОННА АВАРИЯ В ОБЩИНА СЕВЛИЕВО

гр. СЕВЛИЕВО

2012 година

Приет с решение на Общински съвет гр.Севлиево

№. 15.....от ..... 27..... 11.....2012г

I. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА РИСКА ОТ РАДИАЦИОННО ЗАРАЗЯВАНЕ И ЗАМЪРСЯВАНЕ.

Радиационното състояние на околната среда се формира в общия случай от естествения радиационен фон, който се обуславя от природни източници с космически и земен произход за конкретния район и зависи от геоморфоложките и хидрогеоложки условия, състава на скалите, почвите и др. В много райони възниква допълнително радиационно въздействие в резултат на техногенни фактори.

Община СЕВЛИЕВО е възможно да се окаже в условия на повишена радиоактивност по следните основни причини:

- при радиационна авария в АЕЦ;
- при трансгранично радиоактивно замърсяване;
- при аварии с източници на йонизиращо лъчение (производствено-технологични, измервателни, медицински и др.)

Отдалечеността на АЕЦ „Козлодуй” (140 км) и АЕЦ „Черна Вода”-Румъния (280 км) от територията на общината не предполага преки поражения върху живота и здравето на населението и общинската инфраструктура при възникване на авария.

Степента на радиоактивното замърсяване зависи основно от метеорологичните условия по време на аварията и след нея. При средногодишна скорост на вятъра от 2 м/сек. (7,2 км/ч) – утаяването на радиоактивните аерозоли по следата на радиоактивния облак ще достигне до границите на общината след около 8-10 часа при авария в АЕЦ “Козлодуй” и 2-3 денонощия при трансграничен пренос на радиоактивни вещества.

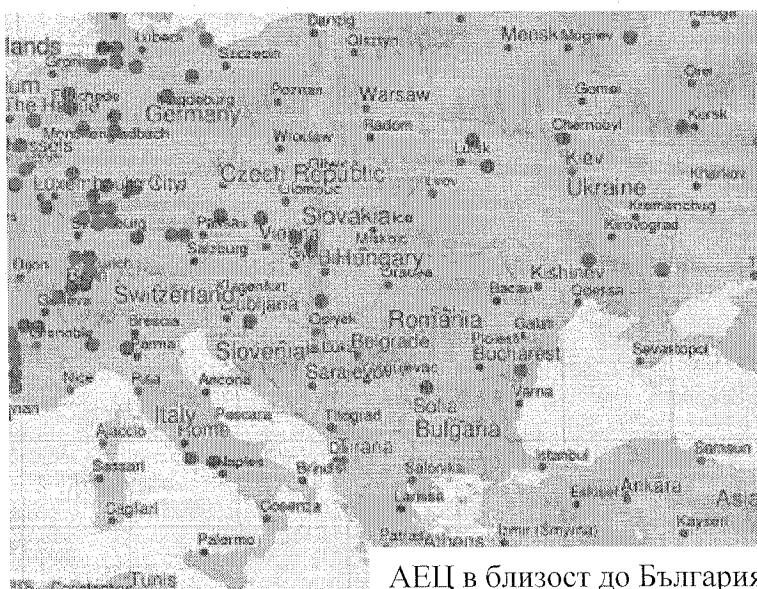
Радиоактивното замърсяване ще се обуславя от около 200 радиоактивни изотопа. Основна роля за формиране на радиационната обстановка ще имат Криптон-25, Ксенон-133, Йод-131 и др. Делът на Стронций-90, Цезий-134/137 и Кобалт-50 ще бъде по-малък.

При тежка радиационна авария в АЕЦ “Козлодуй”, община Севлиево не попада в 30-километровата зона за аварийно планиране, но по всяка вероятност ще попаднат в **ЗОНА НА СТРОГ КОНТРОЛ.**

При тежка радиационна авария в АЕЦ “Козлодуй”, както и при трансграничен пренос на радиоактивни вещества, по следата на радиационния облак ще се наложи провеждането на мероприятия за защита на населението и животните като: временно укриване в защитни съоръжения (противорадиационни укрития, приспособени жилища и други помещения), йодна профилактика, раздаване и използване на ИСЗ, херметизиране на помещения, строг дозиметричен и радиационен контрол и провеждане на дезактивационни мероприятия.

Отдалеченост на АЕЦ „Козлодуй“

АЕЦ в близост до България

С разработването на план за действие при радиационна авария, трансгранично замърсяване или инциденти с източници на йонизиращо лъчение на територията на Община СЕВЛИЕВО се цели:

- създаване на необходимата организация за вземане на мерки за защита на живота и здравето на населението, на околната среда и за действия на органите за управление и силите за реагиране при криза, вследствие от радиоактивно заразяване;

- осигуряване и поддържане в постоянна готовност на комуникационно-информационната система, както и общия мониторинг (наблюдение, анализ и оценка на обстановката) на радиационни фон;

- определяне на задълженията и отговорностите на всеки от участниците в управлението, спасителните дейности, в ликвидирането на последствията от радиационна авария до възстановяване на нормалния ритъм на живот;

- поддържане на непрекъснато оперативно дежурство в общинската администрация и формиранията на юридическите лица.

II. МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ИЛИ НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ РАДИАЦИОННО ЗАРАЗЯВАНЕ И ЗАМЪРСЯВАНЕ.

Ръководен документ: Наредбата за аварийно планиране и аварийна готовност при ядрена и радиационна авария (Приета с ПМС № 313 от 22.11.2011 г., обн., ДВ, бр. 94 от 29.11.2011 г., в сила от 29.11.2011 г.) и Процедурата за действие при нелегален трафик и незаконно преместване на ядрен материал и/или радиоактивни вещества.

1. Критерии и прогнози за вероятности и въздействия върху население, обекти и пътна инфраструктура след радиационно замърсяване.

1.1. Критерии за осигуряване на устойчива работа на обекти и пътна инфраструктура в общината след радиационно замърсяване:

- функционалност на транспорта;
- функциониране на органите на изпълнителната власт;
- функциониране на елементите от единната спасителна система;
- логистика.

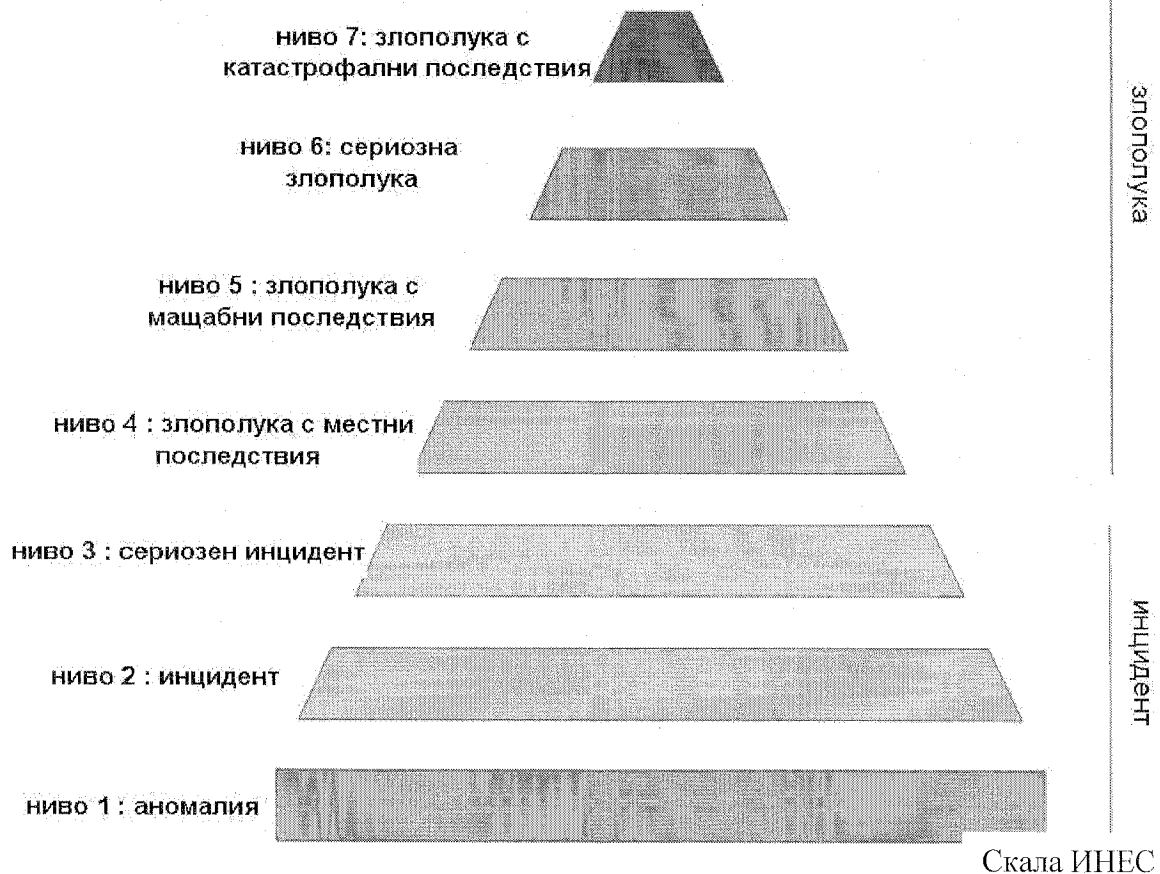
2. Прогноза за вероятно въздействие при радиоактивно заразяване и замърсяване на околната среда при авария в АЕЦ и трансграничен пренос.

Община Севлиево е възможно да се окаже в условия на повишена радиоактивност при авария в АЕЦ “Козлодуй”, която е извън 30-километровата зона на контрол, или чрез трансграничен пренос на радиоактивни вещества, като най-вероятно е това да стане при авария в АЕЦ “Черна вода” в Р. Румъния .

В АЕЦ “Козлодуй” се намират в редовна експлоатация реактори от типа ВВЕР – 440 /водоводен енергетичен реактор/ и ВВЕР – 1000. Технологичната схема на атомната електроцентрала е определена от типа на реактора и съответното основно и спомагателно оборудване, обезпечаващо нормална работа на реактора.

В зависимост от изходните събития и пътищата на развитие на аварията и от количеството освободена активност, характера на средата, в която се разпространява тази активност (пара, вода, газ и др.), аварията се подразделят на пет класа, а според мащабите на разпространение на освободените радиоактивни вещества, аварията биват три типа.

Международната скала за оценка на радиационните аварии , класифицира многообразието от възможни ядрени аварии и има седем степени.

При възникване на авария в АЕЦ и трансграничен пренос на радиоактивни вещества ще се заразят или замърсят в определена степен население, селскостопански животни и насаждения, откритите водоизточници, въздуха, почвата, сградите, съоръженията и всичко, останало на открито. Защитни мерки през отделните фази на аварията (*Приложение 8*). Мерки за защита съобразно видовете облъчване на личния състав - (*Приложение 9*).

В зависимост от вида на основните изотопи в радиоактивния облак, заразяването ще продължи няколко денонощия, месеци или години.

Начините на облъчване на населението, вследствие на изхвърлянето на радиоактивни вещества в атмосферата могат да бъдат следните:

- външно облъчване – при преминаването на радиационния облак и от отложените изотопи върху почвата, сградите и други обекти в околната среда. Това облъчване ще намалява с времето, поради радиоактивното разпадане, отмиването и просмукването в дълбочина на земната повърхност.

- вътрешно облъчване – от вдишване на радиоизотопи от облака и от консумирането на радиоактивно замърсени хранителни продукти и вода.

Радиационните дози, получени от населението се определят от вътрешното и външно облъчване. Високите дози облъчване предизвикват лъчева болест и ракови заболявания.

Авариите с радиоактивни източници обхващат широк диапазон, като включват намерени радиоактивни източници или материал, замърсени площи или предмети, загубени или липсващи източници, източници без защита, аварии в лаборатории, промишлени или изследователски обекти.

Радиоактивните материали, под формата на **закрити радиоактивни източници** се използват в широк диапазон в промишлеността, медицината, изследователската и преподавателската дейност, както и в известен брой потребителски продукти. Тези източници се използват в радиографията, установки за стерилизация, при радиотерапия и в нуклеарната медицина, в промишлеността при сонди, нивомери, дебеломери, плътномер и влагомери, антистатични устройства, осветителни тръби, както и в пожароизвестителните датчици. Тези източници имат широк обхват от активности. Аварийни ситуации възникват, когато има пропуск в контрола на радиационната безопасност на мястото на използване на източника (например оставен извън защитния контейнер гама-терапевтичен източник или контейнер с източник, открит на обществено място). Най-голямата опасност за сериозни увреждания за хората при тези източници идва от незащитен източник с висока активност. Последствията може да бъдат много сериозни, в някои случаи дори смърт, ако с източника е имало контакт лице, незапознато с опасността от радиацията или което не знае, че източникът е радиоактивен.

Излагането в близост на лъчение от незащитен високо активен източник или облъчването от апаратура използвана за промишлена радиография, радиотерапия в медицината и установки за стерилизация, може да доведе до летална експозиция на цялото тяло за няколко минути. Аварии с такива източници могат да предизвикат и замърсяване, ако източникът е бил повреден.

Освен опасността от външно облъчване, повредените източници от всякакъв вид и големина могат да доведат и до замърсяване на населението и/или околната среда. В резултат на пожар или разпръскване от вентилацията, може да се предизвика и замърсяване на въздушни маси с аерозоли. Последствията могат да включват сериозни кожни изгаряния от бета-лъчението и вътрешно замърсяване, което потенциално да доведе до сериозни здравни последствия.

Замърсяването с **алфа-лъчители**, като например **плутоний и америций** е специален случай при категоризирането на аварията. Аварии от този тип могат да възникнат например при хранени с плутоний сърдечни стимулатори, или при незаконен трафик на радиоактивни материали. Плутоният е много опасен при инхалиране и е труден за детектиране със стандартно използваната апаратура за детектиране. При действия в аварийни ситуации, включващи наличие на източник на плутоний трябва да се вземат и допълнителни предпазни мерки.

Изгубени, откраднати или поставени на погрешно място източници са специален случай при аварията с радиоактивен материал. Опасността за населението ще зависи от общата активност на източниците. Трябва да се отчита фактът, че източникът може да бъде в притежаван от хора, които не познават неговата природа и опасността от него, и които могат боравейки с него да го разрушат и да разпръснат радиоактивно замърсяване. В някои случаи хората могат да бъдат изложени на много високи стойности на мощност на дозата или да бъдат замърсени. В такъв случай приоритетно трябва да е откриването на източника с всички разумни възможни средства. Това може да включва полицейско разследване, обществени съветници, мониторинг на болници и клиники и търсене с помощта на радиометрична апаратура.

Издирването на изгубени източници с апаратура за радиационен мониторинг е ефективно за високоенергетичните гама-източници, т.е. източниците използвани в промишлената радиография и медицинската радиотерапия. Ефективността на търсенето ще зависи от чувствителността на радиометричната апаратура, общата активност на източника и защитата му. Апаратурата с високообемни кристали от натриев йодид дава възможност за регистриране на лъчение от източник от няколко метра разстояние, освен ако източникът не е в своя защитен контейнер.

Уредите, създаващи йонизиращо лъчение, основно **рентгенови лъчи** или **ускорителите на частици** също широко се използват в промишлеността, медицината и научните изследвания. Мощността на дозата, създавана от тях е много по-висока от тази, създавана от всички други радиоактивни източници, които се използват. От друга страна, радиационното излъчване от тези устройства се прекратява когато те са изключени от електрическо напрежение или напълно разредени – следователно аварии могат да възникнат при погрешно включване или чрез активираните части на ускорителите или облъчваните мишени. Внимание трябва да се отдели на факта, че някои устройства като генераторите на електронни снопове могат да излъчват радиоактивно лъчение, наречено “тъмно лъчение”, и кратко време след изключване на електрическото напрежение. Справка за обекти съхраняващи и работещи с източници на йонизиращи лъчения в Община Севлиево - *(Приложение 15)*.

Транспортни операции, свързани с **транспорт на радиоактивни източници или радиоактивен материал**. Всички форми на транспорт, т.е. автомобилен, железопътен, въздушен и воден са използвани в различна степен. Транспортните обекти са в широк диапазон и включват продукти на ядрената индустрия (ядрено гориво и някои радиоактивни отпадъци), радиографски източници за промишлеността, радиотерапевтични източници за медицината, технологични устройства, съдържащи радиоактивни източници, и някои потребителски продукти (пожароизвестителни датчици). Те се транспортират и съхраняват в достатъчно големи количества.

Основният проблем при планирането в случай на транспортни аварии е, че те могат да възникнат навсякъде. Затова трябва да има готовност и координация за действие на национално ниво. Друга особеност на транспортните аварии е, че освен водачът на транспортното средство и съпровождащия екип, непосредствено изложено на опасност може да бъде и населението в близост до аварията. Потенциални пътища на облъчване през отделните фази на аварията и съответните защитни мероприятия - *(Приложение 10)*.

3. Системи за наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване на органите за управление, силите за реагиране и населението.

3.1. Определяне на необходимостта от изграждане/модернизация на съществуващите системи за наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване (СНРПО).

Като компоненти на СНРПО на територията на общината могат да се посочат:

3.1.1 За наблюдение:

- на метеорологични процеси и гама-фона от Национален институт по метеорология и хидрология при БАН-филиал Плевен, Хидрометеорологичното бюро - Севлиево, тел. 83016;
- от Оперативния дежурен на общината чрез ежедневни измервания на гама-фона тел. 33799;

3.1.2. За ранно предупреждение

- по линия на държавното оповестяване за кризи от военен и невоенен характер, чрез оперативния дежурен в общината;
- по линия на ОУ “ПБЗН” – за авария в АЕЦ или увеличаване стойностите на гама-фона на територията на страната, на няколко общини или области, чрез факс и оперативни дежурни в областна администрация;

3.1.2 за оповестяване

- чрез оперативния дежурен в общината за администрацията и населението на общината;
- от кмета на общината, чрез местните средства за масово осведомяване.

На лице е реална необходимост от модернизация на системата за връзка и обмен на данни от оперативния дежурен в общината към всички сили и средства, имащи отношение при управлението при кризи и ликвидирането на последствия от радиационно заразяване или замърсяване на околната среда.

3.2. Набелязване на конкретни системи за изграждане или модернизация.

Изграждане на дублираща и независима система за връзка (УКВ - радиоканал) между председателя на ОбСС, членовете на Оперативното ядро, оперативния дежурен в общината, подвижния пункт за управление в района на бедствието (автомобил Лада-Нива рег.№ ЕВ 2025 АР) и ръководителя на място в района на бедствието. Радиообмен на данни между оперативните дежурни в съседни общини за състоянието на гама-фона с незабавна информация за потенциално нарастващи стойности.

3.3. Отговорни общински звена и длъжностни лица от общинската администрация за осъществяване на дейността.

- Дирекция “Финанси” - за планиране и разходване на финансови средства за дейността;
- Оперативно ядро на щаба за защита при бедствия – за методическото ръководство при изграждане на системата, приоритети и ред за използване.

4. Обучение на органите за управление, силите за реагиране и населението.

4.1. Отговорни длъжностни лица от общинската администрация за организиране и провеждане на обучението.

Обучението на населението за начините на поведение и действие в изпълнение на необходимите защитни мерки при радиационно заразяване и замърсяване на околната среда се организира от кмета на общината като обучение по желание.

Обучението на общинската администрация е задължително.

Обучението на силите за реагиране (доброволното формирование) се осигурява от кмета на общината чрез преподаватели от ПБЗН, включени в регистър на МВР.

Планирането на финансови средства, организацията и провеждането на обучението се осъществява от Дирекция "Финанси".

Методическа помощ и координация се осъществява от Връзки с обществеността на общината и Секретаря на ОбСС.

4.2. Финансово осигуряване.

- за обучение на доброволното формирование – за сметка на републиканския бюджет като делегирана от държавата дейност – по бюджета на общината;
- за обучение на населението – планирани средства от общинския бюджет;
- за информации по регионалните средства за масово осведомяване – планирани средства от общинския бюджет.

4.3. Дейности по намаляване на риска

- органите за управление, силите, определени за провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи се осигуряват на 100% с индивидуални средства за защита на дихателните органи и кожата.

- осигуряване на населението от общината с противогази и КСЗ е дадено в *Приложение № 1* и *Приложение № 2*

- не осигуреното с противогази население при заразяване на въздуха с радиоактивни вещества ползва подръчни средства за защита – марлени превръзки.

- актуализация на телефоните за връзка;

- проверка на протичането на информация между кмета на общината, дежурния в общината, дежурния в областна администрация, формированията от Единната спасителна система;

- координация на аварийните планове на търговските дружества и фирми с плана на общината и формированията на ПБЗН;

- изготвяне на указания-правила за гражданите за действия при авария в АЕЦ, трансграничен пренос на радиоактивно замърсяване или от източници на йонизиращо лъчение с цел излъчването им по средствата за масово осведомяване.

III. МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО.

1. Информирание и оповестяване на населението за създадената обстановка и поведение за действие за защита и самозащита чрез:

- подготовка и приспособяване на избени помещения като противорадиационни укрития;
- ограничаване пребиваването на открито;
- лична и обществена хигиена;
- защита на кожата, лицето и дихателните органи;
- начини на приготвяне на храна и ползване на питейна вода (от контролирани водоизточници или бутилирана);

- ограничаване ползването на листникови зеленчуци при храненето;
- херметизация на местните водоизточници;
- преустановяване на къпането и миенето в открити водоеми и плувни басейни;
- прекратяване поливането на насажденията от открити водоизточници;
- производствените помещения на предприятията от хранително-вкусовата промишленост да се херметизират и се въведе непрекъснат радиационен контрол на постъпващите суровини и готовата продукция;
- измиване или оросяване с вода на улиците и тротоарите;
- спиране продажбата на хранителни продукти и зеленчуци на открити места и непреминали радиационен контрол;
- евакуация се прилага само в случаите, за предотвратяване на облъчване най-малко от 10 mSv (мили сиверт, 1 сиверт – 100 рентгена), получени за 1 ден;
- временно изселване - въвежда се за предотвратяване на облъчване най-малко от 30 mGy (Грей), получени за 1 месец.

2. Времени ограничения и мерки за защита на населението.

- ограничаване свободата на движение и пребиваване в определена част на територията на общината (или на цялата община след вземане на решение за обща евакуация);
- ограничаване правото да се извършват дейности, които биха затруднили или възпрепятствали раздаването на лични предпазни средства, измиването на уличната мрежа и други спасителни работи;
- налагане на забрана за движение на определени места, на хора, животни и МПС;
- приоритетни грижи за деца и възрастни хора в социалните домове;
- приоритетно снабдяване на детски, социални, лечебни и здравни заведения и спасителни екипи.

С оглед снижаване на неблагоприятното въздействие на радиационните фактори след авария в АЕЦ или трансгранично радиоактивно замърсяване на територията на общината се предприемат следните мерки за защита на населението:

- Оперативното ядро и ЩЗБ взема решение за непрекъснато наблюдение на радиационния фон от постове за радиационно наблюдение и оповестяване. При превишаване на фона два пъти над нормалния за района на измерването се докладва незабавно в ЩЗБ;
- ЩЗБ дава указания за раздаване на наличните индивидуални средства за защита и таблетки калиев йодит (*Приложение № 7*).

ЙОДНА ПРОФИЛАКТИКА - превантивна защитна мярка с цел да не се допусне увреждане на здравето на хората в резултат на натрупването на радиоактивен йод в щитовидната жлеза при възникване на ядрена или радиационна авария.

Йодна профилактика се извършва чрез приемане на таблетки, най-често калиев йодид (KI), съдържащи стабилен (нерадиоактивен) йод. По този начин предварително се насища (“блокира”) щитовидната жлеза със стабилен йод и се предотвратява попадането на радиоактивен йод в нея при дишане или поглъщане на вещества (храна, мляко, вода), замърсени с радиоактивен йод в резултат на ядрена или радиационна авария.

Най-ефективна е йодната профилактика, ако тя се проведе в рамките на един до два часа след възникването на ядрена или радиационна авария, чиито последствия налагат да се приложи такава защитна мярка за населението. Ако йодната профилактика се проведе след 5-тия час от началото на аварията, ефективността на защитната мярка намалява 10 пъти.

Изискванията и редът за прилагане на йодна профилактика са определени с Наредба № 28 на МЗ/03.10.2006г. .

Здравни норми за прилагане на йодна профилактика

Възраст	Йоден еквивалент (mg)	Калиев йодид (mg)	Брой таблетки
Новородени до 1 месец	12,5	16,3	1/4*
От 1 до 2 месеца	12,5—25	15—30	1/4—1/2
От 2 месеца до 3 години	25	32,5	1/2
От 3 до 12 години	50	65	1
От 12 до 45 години	100	130	2
Бременни и кърмачки**	100	130	2

*—дава се само една доза

**—дават се само две дози

Внимание! Максимална доза не повече от 1 грам, йодните таблетки да не се вземат повече от 10 дни.

Начин на употреба на йодните таблетки:

Вземат се след ядене, като се натрошават и поемат с много течности, за да се избегне или намали нежелано дразнене на стомашно-чревния тракт.

ЙОДНА ПРОФИЛАКТИКА НЕ СЕ ПРИЛАГА САМОВОЛНО И БЕЗ ИЗРИЧНО УКАЗАНИЕ ЗА ТОВА ОТ МИНИСТЕРСТВОТО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО.

- Чрез средствата за масово осведомяване на населението от общината се дават указания за мерките за защита, ограничаване движението и игра на деца на открито, ползването на нещатни индивидуални средства за защита (противопрахови маски и марлени превръзки), преминаване към оборно хранене

на животните, временно преустановяване на селскостопанските работи на открито, ограничаване ползването на открити водоизточници;

- Служители от РЗИ събират проби от храни, вода, фуражи и обекти на околната среда и ги предоставят за анализ на РЗИ-Габрово и РИОСВ-В.Търново за представяне в специализираните за това лаборатории в страната;

- От РЗИ - Габрово се извършва инвентаризация на количествата сухо мляко в магазините и складовете от търговската мрежа в общината. Разпорежда се временно спиране на продажбата на сухо мляко с цел осигуряване храненето на малки деца;

- ОУПБЗН дава указания на "ВиК" за херметизиране на водоизточниците и водоемите, а в личните стопанства на кладенците;

- ОУПБЗН - Габрово нарежда привеждането в готовност на допълнително количество прибори за радиационен контрол;

- ОУПБЗН – Габрово дава указания на населението за приспособяването на избени помещения и други части на сградите като противорадиационни укрития;

- РЗИ - Габрово дава указания за херметизиране на магазините от търговската мрежа и складовете за храни на територията на общината;

- РЗИ - Габрово дава указания за забрана продажбата на открито на хранителни стоки на територията на цялата община. Препоръчва се използването на консервирани храни и такива, закупени преди аварията.

- Провеждане на целенасочени здравно просветни мероприятия за поведение на населението при радиоактивно замърсяване – раздаване на населението на листовки с просветна информация и указания за лична защита, здравна хигиена, безопасно хранене и пиене на течности, подготовка за евентуална евакуация.

Провеждане на общи санитарно-хигиенни мероприятия на територията на общината (деконтаминация).

Процедура за външна деконтаминация

1. Интактна кожа се деконтаминира чрез измиване. Пълна деконтаминация не винаги е възможна, затова е необходимо достигане до разумно практическо ниво.

2. Измиването се извършва с вода, мек сапун, мека четка или хирургическа гъба. Водата трябва да е хладка - никога гореща или студена.

3. Кожната зона се трие 3 - 4 минути, после се изплаква за 2 - 3 минути и се подсушава. При необходимост процедурата се повтаря.

4. Избягва се търкане или нарушаване на целостта на кожата по какъвто и да било начин.

5. В случаите, когато 2 - 3-кратната обработка на кожата не дава желания резултат, а също и при констатирана значителна остатъчна активност се прилагат самостоятелно или в комбинация специализирани деконтаминационни разтвори.

6. Населението извършва санитарна обработка при домашни условия самостоятелно, по указания на специализираните органи;
7. Не се допуска извършване на деконтаминация чрез изгаряне на радиоактивно замърсени продукти и предмети.

3. Действие на специализираните органи на ПБЗН при инциденти с радиоактивни източници – намерен/ изгубен източник, нелегален трафик на радиоактивен материал, технологичен или лабораторен инцидент, случайно разпръснати източници на йонизиращо лъчение

- определят се условията на аварийната ситуация (инцидента);
- определя се типа на източника или опаковката, която го съдържа (или типа на липсващия източник);
- определя се преобладаващата опасност от облъчване от източника;
- определя се степента на опасност;
- предприемат се мерки за ликвидиране на аварийната ситуация.

Степента на риска ще зависи от метеорологичните условия и активността на източника, които първоначално може и да са неизвестни.

При създаване на аварийната ситуация се процедира по следните стъпки:

- уведомяване на Аварийния център на АЯР, оперативния дежурен на ОУПБЗН и ОСС за аварията (инцидента);
- проверка на верността на сигнала и събиране на първична информация за вида и координатите на аварията (инцидента);
- ОУПБЗН координирано уведомяват членовете на аварийния екип от НЦРРЗ-МЗ, МВР-КОС, ОУП и другите служби, според условията на аварията;
- спасяване приоритетно на лица, претърпели поражения;
- ликвидиране на конвенционалните опасности (например пожар);
- изолиране на източника или замърсяването;
- установяване на периметър на сигурност на безопасно разстояние;
- отделяне на лицата, които потенциално са замърсени и извършване мониторинг на замърсяването;
- защита на аварийните екипи;
- извършване на радиационен контрол;
- ограничаване на разпространението на замърсяването;
- препоръчване на защитни мерки след радиологична оценка от специалист;
- при изолиране или откриване на източника или замърсяването, предприемане на мерки за прибирането му, или дезактивиране на замърсяването.
- прибиране на източника или на получените радиоактивни отпадъци с цел загробването им;

При случай на незаконен трафик на радиоактивни материали, кражба на радиоактивни източници и други криминални причини за създаване на аварийна ситуация, ръководството на дейностите се поема от органите на МВР.

Липсващ или изгубен източник може да представлява сериозна опасност за населението. Приоритетно в този случай е първо да се открие местонахождението на източника, както и лицата, които е възможно да са боравили с него. При авария с липсващ източник се предприемат следните стъпки:

- собственикът на източника уведомява АЯР за липсата му;
- АЯР уведомява: ОУПБЗН, НЦРРЗ-МЗ, МВР-КОС и РУП;
- събиране на информация за липсващия източник (тип, активност, характеристики, физически и химически харатеристики) – по документи и по показания на собственика;
- оценява се степента на опасност.

Прави се оценка на радиологичния риск от НЦРРЗ. Според преценката за опасност за населението се предприемат следните стъпки, по решение на АЯР/ОУПБЗН

а) уведомяват се болниците и се изисква информация за пациенти със симптоми за радиационно облъчване;

б) със съдействието на средствата за масова информация се информира населението за липсващия източник, как може да бъде разпознат, какво да се прави когато бъде открит и към кого да се обърнат при намирането му;

- при намиране и локализиране на източника се спазват условията за минимално излагане на облъчване на екипа;

- при откриване на източника се вземат мерки за безопасното му прибиране, като първо се осигурява защитата на населението в близост до мястото на откриването му;

- при откриване на източника се уведомява населението (ако са били предприети мерки по оповестяването му преди това);

- ако е наложително се извършва деконтаминиране на замърсените лица и се насочват към болнични заведения, специализирани в областта на лечение на радиационни поражения;

- извършва се контрол върху безопасното прибиране на източника, операциите по деконтаминиране на района (ако е необходимо) и загробването на получените евентуално радиоактивни отпадъци.

IV. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА И ОТГОВОРНИТЕ ОРГАНИ И ЛИЦА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕДВИДЕНИТЕ МЕРКИ.

1. Ръководство на действията на органите за защита при бедствия

Задачите за управление на НАВР при възникване на радиоактивно замърсяване са възложени на ръководителите на звена, служби и ведомства от ЕСС. Взаимодействието им на общинско ниво се координира от ОД в община Севлиево. Чрез Оперативното ядро (ОЯ) и ЦЗБ се организират и изпълняват дейностите за:

- приемане и оценка на постъпилата информация, която се записва и архивира;

- уведомяване съответните съставни части на ЕСС и координиране по - нататъшната им дейност на основата на стандартни оперативни процедури;

- координация на действията с Областния Съвет по сигурност.

- при сложна обстановка с тежки последици, налагаща нарастване на силите и средствата организацията на взаимодействието се осъществява на база

предварително утвърдени планове за взаимодействие на общинско ниво с наличните териториални единици и доброволни формирования.

2. Задължения на щаба за изпълнение на общинския план за защита при бедствия и взаимодействие с областния и националния щаб:

- създаване на необходимата организация за получаване и обмен на информация за обстановката;

- своевременно оповестяване и информиране на населението за предприетите действия и правилата за поведение - (Приложение № 12; Приложение № 13).

- координира действията на силите и средствата за провеждане на НАВР;

- следи за изпълнение на дейностите, извършвани от силите на основните части на единната спасителна система и тези, привлечени от общините;

- определя времето, реда и последователността за изпълнение на НАВР;

- издава заповед за прекратяване на учебните занятия, производствена дейност и начина за евакуация на деца, ученици и останалата част от населението в засегнатите райони.

- поддържа в готовност индивидуалните и колективни средства за защита на населението;

- определя реда за извършване на йодна профилактика;

- определя, съвместно с кмета на засегнатите общини реда за снабдяване на населението от общината с хляб, лекарства и продукти от първа необходимост;

- осъществява контрол по състоянието на пътната, съобщителната, енергийната и Ви мрежа;

- организира прилагането на защитни мерки за населението;

- взаимодейства с националния щаб.

3. Задължения на екипите на мястото:

- дежурният в ОбСС уведомява за бедствието компетентните съставни части на ЕСС и органите на изпълнителната власт и координира спасителните дейности.

- ОУПБЗН и кметовете на засегнатите населени места при получаване на информация за авария и инцидент оповестяват населението.

- Ръководителят на място въз основа на данните от радиационния мониторинг и дозиметричния контрол съгласувано с оправомощените служители на АЯР, МЗ и МЗХ взема решение за прилагане на съответна защитна мярка и разпорежда:

➤ използване на ИСЗ на населението чрез:

а) организиране на пунктове от кмета на общината за раздаване на ИСЗ;

б) уведомяване на населението от кмета на общината за реда за осигуряване с ИСЗ;

➤ укриване в защитни съоръжения или приспособени за целта помещения;

➤ провеждане на йодна профилактика след решение на министъра на здравеопазването и в присъствието на представител на регионалната здравна инспекция (РЗИ);

➤ временно извеждане или евакуация.

- Ръководителят на място в района на инцидента и аварията:

➤ осигурява необходимите специалисти, техника и оборудване на мястото на инцидента и авария;

➤ извършва постоянен контрол на радиационната обстановка и документиране на резултатите от него. Таблица. (Налияна апаратура за провеждане на дозиметричен контрол - Приложение № 11).

➤ създава организация за локализиране, отделяне, сортиране и безопасно опаковане на радиоактивни материали и източници;

➤ осигурява укрепване и хидроизолация на участъци, замърсени с радиоактивни вещества, с цел предотвратяване на разпространението им в околната среда.

- Ръководителят на място по указания на оправомощените служители на АЯР, Изпълнителната агенция по горите и Министерството на регионалното развитие и благоустройството определя организацията за извършване на деконтаминация на:

➤ замърсени територии, в т. ч. за:

а) пътища и площадки с твърди покрития;

б) местности, покрити с широколистна растителност;

в) сгради и съоръжения;

➤ третиране на радиоактивните отпадъци.

4. Отговорни структури за осъществяване на действията:

В изпълнение на спасителните и аварийните дейности се включва цялата планирана предварително групировка от сили, които използват наличната инженерна и друга техника.

- при получаване на информация за радиоактивно замърсяване се създава организация по евакуация, оказване на първа медицинска помощ, настаняване и осигуряване с храна. Мероприятията се осъществяват от екипите на ЕСС и общинските администрации.

- при необходимост първа медицинска помощ се оказва от екипи на ЦСМП;

- отцепване на пострадали жилищни сгради и стопански обекти и осигуряване охраната на магазини, складове и жилищни домове на населението в огнищата на поражение се извършва от екипи на РУ „Полиция”;

- измиване на пътища, улици, тротоари, площади, алеи и зелени площи, дезактивация чрез преораване и отнемане на повърхностния слой -общински администрации.

- осигуряването на населението с хляб и др. продукти от първа необходимост се организира и осъществява от общинската администрация. С предимство се осигуряват МБАЛ, Домовете за отглеждане на деца лишени от родителски грижи, детски градини и ясли, училища, магазините в отдалечените населени места.

5. Организация на действията на органите при ликвидиране на последствията от радиоактивно заразяване и замърсяване. Начин на взаимодействие между органите на изпълнителната власт и връзки с областните и национални структури за ликвидиране на последствията.

Ръководство на организацията на действията по ликвидиране на последствията. Общото ръководство на дейностите по ликвидиране на последствията радиационна авария се осъществява от кмета на общината.

Предаване на информация между кмета на общината чрез ЩЗБ и Областният Щаб за координация и между съставните части на Единната спасителна система при ликвидиране на последствията и при необходимост на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи може да се осъществява и чрез ОКИЦ.

Взаимодействието и координацията между частите на ЕСС, участващи в СНАВР при радиоактивно заразяване и замърсяване на околната среда се извършва от “ръководител на място” – началника на РУПБЗН.

ОбЩЗБ и Областният Щаб за координиране на спасителните и неотложни аварийно- възстановителни работи.

Със заповед № 0484 от 10.05.2012 г. на кмета на общината в Община Севлиево е сформиран Общински съвет за сигурност, и Щаб за изпълнение на общинския план управление при кризи. В заповедта са определени основните задачи, начините за оповестяване, работното място, време за явяване след оповестяване на членовете на Оперативното ядро и Щаба. Дейността му се заключава в следното:

- създаване на организация по своевременно набиране, анализиране и обобщаване на информация за създалата се обстановка при възникване на радиоактивно замърсяване;
- проследяване и анализиране на възникналата бедствена ситуация;
- изработване на необходимите разчети и вземане на решения;
- довеждане до знанието на подчинените структури на приетото решение;
- отдаване на необходимите разпореждания за изпълнението на решението на Щаба за координация на НАВР;
- координация с областните и национални структури;

6. Сили и средства за реагиране и ликвидиране на последствията от радиоактивно заразяване и замърсяване.

6.1. Доброволно формирвания;

6.2 Сили и средства на общината:

- фирма “Мазалат” ЕООД и „Нео Титан” – сключен договор за измиване на улици.
- община Севлиево – с техника за измиване и личен състав за ръчно метене и миене (по преценка според обстановката).

6.3 Сили и средства на държавните структури, разположени на територията на Общината – аварийен екип и техника на РУПБЗН.

7. Ред за привличане на допълнителни сили, разположени извън територията на общината.

- след обявяване на бедствено положение;
- от съседна община – с мотивирано искане до областния управител;
- от съседна област – с мотивирано искане от МВНР, чрез областния управител.

V. СРЕДСТВА И РЕСУРСИ, НЕОБХОДИМИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ

Мероприятията по реализацията и усвояването на общинският план се осигуряват от:

- републиканския бюджет – средства от резерва на държавния бюджет на Република България за непредвидени разходи по реда утвърден от Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане (МКВП).

- бюджета на областна администрация – чрез предварително планиране на непредвидени разходи на основание от Закона за устройството на държавния бюджет;

- бюджета на общинската администрации – чрез предварително планиране на непредвидени разходи на основание на чл. 8, т. 14 от Закона за общинските бюджети и чл.61, т.2 и чл.65(1), т.5 от ЗЗБ;

- стопански организации за конкретно бедстващи обекти – чрез предварително планиране на непредвидени разходи от собствени средства.

VI. НАЧИН НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ СЪСТАВНИТЕ ЧАСТИ НА ЕДИННАТА СПАСИТЕЛНА СИСТЕМА:

Взаимодействието и координацията между съставните части на единната спасителна система, участващи в спасителни и неотложни аварийно – възстановителни работи в района на бедствието се извършва от ръководител на място (началник РУ/ОУПБЗН).

Ръководителят на място организира взаимодействието и координацията между частите на Единната спасителна система (ЕСС) при провеждането на спасителни дейности.

При необходимост ръководителят на място сформира щаб с представители на участващите екипи от ЕСС.

При сложна обстановка с тежки последици, налагаща нарастване на силите и средствата взаимодействието се осъществява:

1. Съставните части на министерства и ведомства, търговски дружества и еднолични търговци, юридически лица с нестопанска цел предоставят помощ след издаване на заповед от областен управител.

2. На база предварително утвърдени планове за взаимодействие на общинско ниво с наличните териториални единици и доброволно формиране.

VII. РЕД ЗА РАНО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ И ОПОВЕСТЯВАНЕ НА ОРГАНИТЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛНАТА ВЛАСТ, НА СЪСТАВНИТЕ ЧАСТИ НА ЕДИННАТА СПАСИТЕЛНА СИСТЕМА И НАСЕЛЕНИЕТО ПРИ ВЪЗНИКВАНЕ НА РАДИОАКТИВНО ЗАМЪРСЯВАНЕ:

Оповестяването се извършва чрез Националната система за ранно предупреждение и оповестяване при бедствия чрез областният контролен възел (ОКВ) в ОКИЦ на ОУПБЗН - Габрово и осигурява информация и координацията на общинско ниво, както и за отделните кметства и населени места. Групите за оповестяване на общинско ниво са:

- общинска администрация;
- общински щаб за изпълнение на плана за ЗБ;
- кметство;
- населено място;
- съставни части на Единната спасителна система на общинско ниво.

Длъжностните лица, включени в групите, се разпределят по приоритети за реда, по който ще бъдат оповестявани, съобразно заемащата длъжност, функции и отговорност.

За начало на оповестяването на органите за управление се счита получаване на сигнал за бедствие. Обстоятелствена информация постъпва от НОЦ на ГДПБЗН. След оценка на информацията ОД в ОКИЦ уведомява:

- органите на изпълнителната власт;
- компетентните съставни части на ЕСС;
- при необходимост допълнителни сили и средства от състава на единната спасителна система по разпореждане на ръководителя на място или областния управител.

Допълнителни данни за бедствието се излъчват по БНР и БНТ. Местните радиостанции и кабелни телевизионни оператори излъчват информация за последствията, указания за поведение и действие на населението чрез „Протоколни дейности и връзки с обществеността”.

По разпореждане на Кмета, ОД уведомява членовете на Оперативното ядро и щаба за изпълнение на плана за ЗБ, както и личния състав на ЕСС чрез СРПО по предварителна схема със сигнала “Бедствие”. Времето за оповестяване в зависимост от ограниченията в обстановката е до Ч+20 минути. Времето за явяване на определеното работно място след оповестяване е както следва:

- **в работно време – до 20 мин.;**
- **в извънработно време – до 60 мин.;**

VIII. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЕКИПИТЕ И СРЕДСТВАТА НА СЪСТАВНИТЕ ЧАСТИ НА ЕДИННАТА СПАСИТЕЛНА СИСТЕМА

Община Севлиево не разполага с професионални сили за провеждане на НАВР в случай на радиоактивно замърсяване. Такива сили се изискват от

ОУПБЗН – Габрово. При необходимост, в зависимост от конкретната обстановка се привличат екипи на ОУПБЗН от съседните области. От специалисти на ОУПБЗН – Габрово се изгражда оперативна група с численост и състав в зависимост от мащаба на радиоактивното замърсяване. Тя е осигурена ресурсно, комуникационно и транспортно от МВР.

За изпълнение на НАВР в обектите от стопанството с дейности и функции, свързани с осигуряване на защитата на работещите и населението се поддържат в готовност обектови формирания. (Приложение 3):

- с общо назначение – 1 бр. и личен състав - 35 души;
- със специално назначение – 13 бр. и личен състав - 234 души.
- специализирани медицински екипи и стационарна болнична база

(Приложение 14)

В изпълнението на НАВР приоритетно ще бъдат привлечени, в зависимост от обстановката специализираните формирания (Приложение 4):

- санитарни дружини и постове;
- енерговъзстановителни и електроремонтни;
- команда “ВиК”;

IX. ВРЕМЕ ЗА ГОТОВНОСТ ЗА РЕАГИРАНЕ НА СЪСТАВНИТЕ ЧАСТИ НА ЕДИННАТА СПАСИТЕЛНА СИСТЕМА.

Община Севлиево поддържа постоянна готовност за управление, координация на съставните части на единната спасителна система и провеждане на спасителни и аварийно-възстановителни работи.

Кмета на общината организира и ръководи взаимодействието със силите за реагиране на други органи на изпълнителната власт, доброволното формирание, физически и юридически лица и сили на единната спасителна система, участващи в извършване на спасителни действия на територията на Община Севлиево.

За ограничаване и/или ликвидиране на последствията от радиоактивно замърсяване на територията на общината, чрез Оперативното ядро се привличат за участие сили и средства на основните и други съставни части на единната спасителна система по ЗЗБ, включително доброволното формирание, юридическите и физическите лица съгласно плановете за защита при бедствия и плановете за действие.

Ред за привеждане в готовност:

Привеждането в готовност е действие, с което структурите по предварително изготвени схеми за оповестяване се събират и подготвят за изпълнение на задачи във взаимодействие при необходимост със специализираните екипи от Единната спасителна система. Принципна схема за оповестяване – (Приложение № 4); Схема за оповестяване на щаб за защита при бедствия - (Приложение № 5) и Схема за оповестяване на доброволното формирание към Община Севлиево - (Приложение № 6).

Организационната готовност се поддържа чрез планираните тренировки и учения за усвояване на плана за ЗБ съвместно с Областния щаб за изпълнение на плана за ЗБ и плановете за защита на населението при радиационни аварии.

- Време за привеждане в готовност:

за екипите на дежурство - незабавно;

за екипите на разположение – 30 мин.;

за всички останали – 60 мин.;

- Време за реагиране на произшествие:

за екипите на дежурство – 2-3 минути;

за екипите на разположение – 30 мин.;

за всички останали – 60 мин.;

за предислоцираните от други области екипи – 120 мин. от получаване на заповедта.